

glas

Leto 7. 24 VOCERO DE LA CULTURA ESLOVENA 31.12.1960

PROŠNJA IN POZIV

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA izpolnjuje važno nalogo in njeno delo je že rodilo lepe sadove. Skupina slovenskih kulturnih delavcev ohranja ideale slovenske duhovnosti ko ustvarja na polju znanosti, umetnosti, kulture. Podpore in zaupanje je uživala že od početka. Iz globoke ljubezni do slovenstva izvira vse to delo, ki krepi in množi tudi delavnost na verskem, socialnem in političnem polju. Naše kulturno delo koraka vzporedno s tokovi, ki oplajajo vse človeštvo; naše bivanje v zamejstvu dobiva s tem poseben pomen in vrednost.

Napori pa bodo brezuspešni, če ne bodo sloneli na medsebojnem razumevanju in podpiranju. Delo bo začelo hirati, ako se za njegov usodo ne zavzamejo vse plasti našega naroda; prav vsi mu moramo priskočiti na pomoč v čim večji meri.

Slovenska kulturna akcija se ob začetku novega knjižnega leta obrača na nas vse s pozivom za naročbo in podporo. Njenemu klicu nikakor ne smemo ostati gluhi. Po svojih močeh jo skušajmo okrepiti: zgradimo ji trdno zaledje vsega naroda, ki mu je mar za usodo slovenske kulture v zamejstvu.

Slovenska kulturna akcija je že opravila veliko delo: zavarujmo ji varen in nemoten razvoj. Naša pomoč naj ne zaostaja za idealizmom in vero, ki jo izpričuje in oznanja.

P. BERNARD AMBROŽIČ, Sydney, Avstralija. — Dr. VOJKO ARKO, Bariloče, Argentina. — IVAN AVSENEK, Cleveland, ZDA. — Dr. JOŽA BASAJ, New York, ZDA. — Prof. MARKO BAJUK, Mendoza, Argentina. — Dr. RUDOLF ČUJEŠ, Toronto, Kanada. — IGOR DOMICELJ, Buenos Aires, Argentina. — Dr. LEOPOLD EILETZ, predsednik Slov. akad. starešinstva, Buenos Aires, Argentina. — Dr. FRAN GNIDOVEC, rektor Slov. semenišča, Adrogué, Argentina. — Dr. CELESTIN JELENC, član NO za Slovenijo, Buenos Aires, Argentina. — Dr. ANTON KACIN, Gorica, Italija. — Dr. MIHA KREK, predsednik NO za Slovenijo, Cleveland, ZDA. — Dr. RAJKO LOŽAR, Manitowoc, ZDA. — Ing. ALBIN MOZETIČ, Buenos Aires, Argentina. — ANTON OREHAR, direktor slov. dušnih pastirjev, Buenos Aires, Argentina. — p. ANTON PREŠEREN S.J., Rim, Italija. — Prof. FR. SEKOLEC, London, Anglija. — MILOŠ STARE, tainik NO za Slovenijo, Buenos Aires, Argentina. — Dr. A. SFILIGOJ, Gorica, Italija. — Prof. PAVLE VERBIC, Buenos Aires, Argentina. — KAREL A. WOLBANG C.M., Princeton, ZDA. — Dr. BORUT ŽERJAV, Pariz, Francija.

Decembra 1960.

KNJIŽNI PROGRAM VI. LETNIKA:

MEDDOBJE, 6 števil (trije zvezki); *Karel VI. Truhlar*: RDEČE BIVANJE, pesmi; *Vinko Beličič*: NOVA PESEM, novele; *Ruda Jurčec*: CARMEN DE PATAGONES, povest; GLAS, štirinajstdnevnik.

“...Odhajam iz Evrope - onstran oceanov... Kljub temu ostajam v marsičem navezan na Argentino, kjer se je po vojni zgradilo novo slovensko kulturno jedro. Ko sem zapustil domovino, sem izgubil možnost, da bi še nadalje objavljaj svoje literarne poskuse v jugoslovanskih revijah. Želja po novih miselnih in oblikovnih prijemih me je gnala v širni svet - domovina je ostala v mojem srcu - in odšel sem na težko pot. Mnogi Slovenci, ki so ostali doma, ne vedo, kaj je velika stvar, midva jo poznavamo... Sedaj sem postal zelo navezan na kulturno dejavnost Slovencev v Argentini. Vsekakor bi želel poslati kak prispevek v revijo Meddobje. Prej v Sloveniji tega nisem mogel storiti... Zelo me je razveselila pošiljka Glasa Slovenske kulturne akcije. Časopis po informativni strani presega vse tovrstne časnike doma, po miselni pa hodi v marsičem že nova pota...”

Več o tem bi Vam mogel povedati šele tedaj, ko bi dobil kak izvod Meddobja ali kaj podobnega. Zelo bi Vam bil hvaležen, ko bi mi poslali nekaj števil. Slišal sem, da izhajajo tudi Vrednote. Ne vem, kakšnega značaja so. Zelo bi me razveselili, ko bi mi poslali seznam slovenskih revij in glasil ter naslove uredništev...”

PISMO IZ EVROPE

GLAS

nespremenjeno opravlja svojo nalogo, dasi so stroški v tiskarni stalno naraščali. Mnogi pa prejemajo list brezplačno! — Nakažite, prosimo, prispevke za Tiskovni sklad. Olajšali mu boste obstoj in zboljšali tudi vsebino!

Prvi zvezek šestega letnika

M E D D O B J A

bo prav kmalu izšel.

TARIFA REDUCIDA
Concesión 6228

Registro Nacional
de la Propiedad Intelectual
Nº 624.770

JUBILEJNO NAROČNINO so plačali: Milan Magister, R. Mejja, 800.- pezov; Luka Milharčič, Ezeiza, 800.- pezov.

SKLAD "GLASA": Rev. Ivan Dobršek, Napoli (Italija), 2 dol.; Ivan Breclj, Castelar (Argentina), 50.- pezov; Sebastian Kocmur San Justo, 30.- pezov.

SKLAD "ATLASA": poleg jubilejne naročnine je posebej za Atlas dal 300.- pezov Franc Vester, iz Lomas del Mirador.

Podjetje Bumar S.R.L. R. Mejja (zastopnik naš član Lojze Novak), je kupila za dobrodelno tombolo zbirko knjig Slov. kult. akcije v znesku 900.- pezov.

Za Slovenska kulturno akcijo je daroval nje ustvarjalni član Jože Rus 250.- pezov.

Vsem iskrena zahvala!

— Akademik F. STELE v Louvainu: Član Slovenske akademije znanosti in umetnosti in vseučiliški profesor dr. France Stele je bil povabljen na vrsto predavanj v Belgijo. Kot prva ga je povabila univerza v Louvainu, kjer je imel na Inštitutu za arheologijo in umetnostno zgodovino dve predavanji. V prvem je opisal cistercijsko arhitekturo na ozemlju današnje Slovenije in Hvaške, predvsem spomenike v Stični in Kostanjevici ter njeno mesto v splošni cistercijski arhitekturi in v srednjeevropskem kulturnem območju. Posebno zanimivo in bogato pa je bilo predavanje o slovenskem srednjeveškem slikarstvu, ki ga je prof. Stele začel pred več kot petdesetimi leti prvi znanstveno raziskovati. Precej pozornosti je vzbudila predavateljeva teorija o subalpinskem zemljepisnem in kulturnem pasu, ki se razteza od Genovskega zaliva preko Piemonta, južne Švice, Tirolskega, Karnije, Furlanije, Koroške, Brd, Krasa in Istre do Kvarnerskega zaliva ter ima kljub velikim etničnim razlikam mnogo skupnih potez. Prof. Stele je lepo utemeljil, da zasluži v tem okviru naše sicer skromno in na prvi pogled nevažno srednjeveško slikarstvo zanimanje mednarodnega umetnostnozgodovinskega foruma; subalpin-skemu kulturnemu pasu moremo namreč pripisati vlogo nekakšnega kulturno-zemljepisnega odbijača med vodilnimi področji severne in južne evropske umetnosti, kjer se v obeh smereh pretakajo vplivi, se tu križajo in ustvarjajo poljudno, preprosto, a vendar zanimivo in prizrčno umetnost. Prof. Stele je predavanje o stenskem slikarstvu ponovil še na univerzi v Gandu, kjer bo izšlo v letnem zborniku tamkajšnjega inštituta za umetnostno zgodovino.

— V Torontu je lani na nedeljo Kristusa Kralja misijonski krožek "Baraga" izvajal v režiji ustvarjalnega člana gledališkega odseka J. Čekute dramo Fritza Hochwälderja "Kakor v nebesih, tako na zemlji..." (Das heilige Experiment), v prevodu Nikolaja Je-ločnika.

— Akademski slikar Božidar Kramolc je priredil razstavo najnovejših del, v Torontu; to pot v družbi dveh Kanadčanov in ene slikarke iz ZDA. Razstavo je organizirala "Isac Gallery" na Bay in Vollege. Dela so bile moderne abstraktne smeri. Vsak umetnik je sodeloval z 12 do 15 deli.

— Pisatelj Karel Mauser je dramatiziral svojo povest "Ura s kukavico", ki je lani izšla pri Mohorjevi družbi v Celovcu. Dramatizacija so uprizorili na slovenskem odru v Cleve-landu. O izvedbi je zelo ugodno oceno napisal prof. Sever v "Ameriški domovini".

GRIVČEVO DELO

KONSTANTIN IN METOD, SLOVANSKA UČITELJA

Za sedemdesetletnico prelata Griveca je leta 1948 velehradska Akademija izdala "Miscellanea in honorem Francisci Xav. Grivec". Mogel je iziti samo prvi del počastilnega zbornika, ker je popolna vključitev češko-slovaške republike v sovjetski sate-litski sistem zatrla zaslužno ustanovo ciril-metodijskega gibanja.

Osemdesetletni življenjski jubilej mednarodno priznanega prvega strokovnjaka za mejno področje med teologijo in sla-vistiko je zagrebški Staroslovanski inštitut sklenil počastiti ta-ko, da založi in izda novo kritično izdajo Žitij z Grivčevim la-tinskim prevodom, uvodom in opombami. Ni znano, kakšne ovire so onemogočile izid dela, ki bi bilo znanosti v Jugoslaviji naj-boljše izpričevalo. Strokovnjaki za cirilmetodijska vprašanja po svetu danes smatrajo za svojo znanstveno dolžnost, da se pouče o vsakem uspehu prelatovega raziskovanja, tolik je njegov znan-stveni ugled.

Za osemdesetletnico je bilo več čestitanja med tujci, kot med Slovenci. Da se dirigirani tisk v domovini ni spominjal mo-ža, ki bi v kolikor toliko normalnih političnih razmerah moral biti pravi član Slovenske akademije znanosti in umetnosti, niko-gar ne preseneča. Toda tudi zamejsko in zdomsko časopisje je o jubilanu prineslo komaj par borih novičarskih vrstic. Celo "Kra-ljestvo božje" (nova vrsta), ki bi hotelo nadaljevati s tradicijo, ki jo je prelat Grivec skoraj izključno sam ustvaril, se ni spom-nilo svojega "ustanovitelja" niti s skromnim spominskim član-čičem, ko se sicer brižno razpisuje o daleč manj pomembnih ju-bilantih (gl. letnik 1960).

Toda vse spominjanje in spominsko obhajanje se nazadnje kmalu razblini, ako se ne more navezovati na resnična spomeni-ke dela. Takšen trajen spomenik v znanosti si je v osemdesetih letih življenja prof. Grivec višjestno sam postavil, ko je izdal letos mojstrovino svojega življenjskega dela "Slovanska učitelja Konstantin in Metodij". K takemu spomeniku spominjanje malot-nostne družbe in majcenih soobčanov pač ne more kaj prida pri-dodati.

I.

V svetovni zgodovini ciril-metodijske biografije

Prvo zgodovino sv. Cirila in Metoda po načelih moderne zgodovinske znanosti je ustvaril očak slavistike, Jožef Dobrov-sky 1823 (Cyrill und Method, Praga). Staroslovansko slovstvo je tako določeno po osebnostih in delu slovanskih apostolov, da je bilo le naravno, ko je slavistična znanost v letih svojega prvega formiranja že poizkusila monografično prikazati svoja začet-nika. Žal je Dobrovsky odrekal verodostojnost staroslovanskim virom za njuno življenje in upošteval samo zapadne in grške.

Trdno osnovo vsemu bodočemu raziskovanju je postavil Aleksander V. Gorski, ki je v knjižici moskovske Duhovske aka-demije našel Žitja Konstantina in Metodija in 1843 izkazal njih virovno ceno. S pomočjo našega Miklošiča je Gorskega članek in obe "panonski legendi" natančno preučil in prevel v latinščino E. Dümmler (1854 in 1870), zgodovinar vzhodno-frankovske dr-žave.

Gorski je ustvaril svojo šolo (A. Voronov, E. Golubinski, Sv. Konstantin in Metodij [1883], G. Voskresenski), ki je poleg dunajske slavistične šole (Miklošič, Vatroslav Jagić) ohranjala visoko raven znanstvene cirilmetodijske historiografije in ni pri-puščala v raziskovanju nacionalnih in verskih polemik. Rezulta-te slavistične znanosti je solidno povzel češki slavist F. Pasternek (Dějiny slovanských apóstolu Cyrila a Methoda, 1902) v za-četku našega stoletja.

Mimo te vodilne smeri so pisali življenjepise sv. Cirila in Metoda cerkvena zgodovinarja J. A. Ginzel (Geschichte der Sla-wenapostel Cyrill und Method, 1861) in F. Snoopke (Konstanti-nus-Cyrillus und Methodius, 1911) ter svojevoljni poljski sla-vist A. Brückner (Die Wahrheit über die Slawenapostel, 1913).

Francoska historična znanost je prispevala cerkvenopolitični okvir v A. Lapôtrovi monografiji o Evropi in sv. Sedežu v ka-rolinški dobi (Le pape Jean VIII, 1895).

Po oktobrski revoluciji ruski prispevek k cirilmetodijski biografiji ni tako pomemben kot zapadni. P. Lavrova "Kirilo ta Metodij" (Kijev 1928) je ukrajinski prevod uvoda, ki ga je za svojo rusko izdajo cirilmetodijskih virov spisal P. Lavrov, po

svojem značaju pa bolj programatičen komentar k virom kot literarnim proizvodom. "Kostjantin i Metodij", ki ga je kot del v svoji "Istorija cerkveno-slovjanskoj movi" izdal pravoslavni škof I. Ohienko (Varšava 1927-8) je obširna učena kompilacija, pisana v zelo pravoslavnem in ukrajiniističnem duhu.

Z vidika bizantinskega razvoja v 9. stoletju je preučil Žitja praški bizantinolog in slavist František Dvornik. Ukoriščujoč rezultate in metode belgijske in francoske bizantinistike ter hagiografske metode je Dvornik v delu "Les Légendes de Constantin et de Méthod vues de Bizance" (1933) ustvaril eno izmed temeljnih podstav vsakemu ciril-metodijskemu raziskovanju. Dvornikova posebna moč je historična sinteza in vokvirjanje življenja sv. bratov v velike politične, verske in kulturne položaje njunega sodobja.

Sredi tridesetih let se je k globljemu preučevanju cirilmetodijskih vprašanj vrnil ljubljanski profesor Grivec. Eden najboljših evropskih poznavalcev ruske teološke literature, ki je od mladih let z živim zanimanjem zasledoval razvoj slavistike, je navezal na najboljšo smer v raziskovanju.

II.

V slovenskem slovstvu o Cirilu in Metodu

Prvi Slovenec, ki se je znanstveno bavil z vprašanji zgodovine sv. Cirila in Metoda, je soustanovitelj slavistike Jernej Kopitar. Njegov učenec in naslednik Fran Miklošič je pisal o obeh žitjih in tudi o "bolgarski legendi" sv. Klementa Slovanskega. Njuni izsledki so vplivali na slovenske pisce, ki so se bavili z življenjem solunskih bratov. Saj je prav njun vzgled povzročil, da se je tedanja mlada generacija tako zavzela za slavistiko, da so tujci Slovence rekali "gens philologica".

Odkar je Davorin Trstenjak 1857 odgovarjal v Novicah na vprašanje "Ali imajo tudi Slovenci obhajati tisočletnico svetih Cirila in Metoda?", je v slovenščini izšla množica člankov, dokaj razprav o slovanskih apostolih, le pičlo malo pa življenjepisov.

V spomin na tisočletnico njunega prihoda na Moravsko v letu 1863 izišli zbornik "Zlati vek" se v svojih znanstvenih podatkih opira na naša oba velika slavista, sicer pa na češko in hrvaško literaturo (Rački, Višek i djelovanje sv. Cyrilla i Methoda, 1857-9). Za poljuden življenjepis je šel prof. Janez Majciger na posodo k čehom in prevel knjižico, ki jo je napisal župnik J. Bilý (Dějiny svatých apoštolu slovanských Cyrila a Methoda, 1863). Ta "Zgodovina svetih slovanskih apostolov Cirila in Metoda" je izšla v Večernicah celovške Mohorjeve družbe 1863. Samostojnega slovenskega dela se ni upal lotiti nihče.

Za 1000 letnico Metodove smrti 1885 je Matica Slovenska pooblastila našega tedanjega najboljšega zgodovinarja prof. F. Kosa, naj izda "Spomenico tisočletnice Metodove smrti". Fran Kos je sicer napisal kratek pregled Metodovega življenja in dela na osnovi virov, vendar je spominski spis predvsem zgodovina Slovencev v 9. stoletju.

Ob istem spominjanju je slavist p. Stanislav Škrabec OFM napisal naš prvi celotni življenjepis sv. Cirila in Metoda in ga priobčeval v Cvetju v letih 1885 in 1886.

Jubilej 1885 je povzročil "Kritične beležke o potovanju sv. Metoda v Rim" jezuita Tomaža Lempla v Voditelju v bogoslovnih vedah 1900. (V isti reviji je 1902 p. Lempl zagovarjal škofovski red sv. Cirila.) Tudi cerkveni zgodovinar Josip Gruden je razpravljal o dobi sv. Cirila in Metoda (n.p. razmerje akvilejskih patriarhov do slovanskega bogoslužja, Katoliški Obzornik 1905).

Šele potem, ko je z Apostolatom sv. Cirila in Metoda prenovil slovensko prizadevanje za zedinjenje vzhodnih kristjanov s katoliško Cerkvijo, je prof. Grivec izdal za namene apostolata v majhnem sešitku življenje sv. bratov, 1910. Kako je bil tak življenjepis potreben in zaželen, kažejo najbolj naglo si sledeče izdaje, tretja v letu 1919.

III.

V avtorjevem znanstvenem raziskovanju

Znanstveno je prof. Grivec začel raziskovati življenje sv. Cirila in Metoda pred štiridesetimi leti. Njegova razprava o "Pravovernosti sv. Cirila in Metoda" (Bogoslovni vestnik 1921) je bila od vodilnih srbskih slavistov in zgodovinarjev (Stanoje

(Dalje na 4. strani)

— V semestru, ki se je začel oktobra 1960, predavajo na papeški Gregorijanski univerzi v Rimu štirje slovenski profesorji: p. Vladimir K. Truhlar S.J., imetnik stolice za duhovno teologijo, poleg kolegija duhovne teologije obravnava v seminarju teologijo dela, v doktorandskem tečaju pa duhovno teologijo laičtva in redovništva; p. Ivan N. Zoré S.J. predava o Izbranih vprašanjih iz novejšje teologije Srca Jezusovega in o Marijinem sodelovanju pri odrešenju v luči mariološkega kongresa v Lurdu 1958; p. Maksimilijan Žitnik S.J. ima tečaj o krščanski eksistenci pri vzhodnih očetih, predmet njegovega seminarja pa je: Krščansko bivanje v Janezu Krizostomu; profesor papeškega Vzhodnega instituta, p. Pavel Leskovec S.J. v sklopu ekumenskega kurza razpravlja o Cerkvi in papeštvu pri ruskih teologih.

odmevi

— "Družabna pravda" (XIV., 1. 12. 1960) prinaša kritično poročilo o knjigi Slovenska likovna umetnost v zamejstvu in pravi med drugim: "... Zopet nova slovenska knjiga, ki bi celo v domovini pomenila dogodek... Najprej je podan kratek (za mlajši rod morda prekratek) in zgoščen življenjepis in kratka označba umetniškega ustvarjanja posameznih umetnikov... Nova knjiga Slov. kult. akcije dokazuje, da slovenska emigracija ni zgolj kruhoborska in da jo zanima tudi duhovno življenje (in umetnost gotovo spada v ta svet)... Slovenci korakamo vstric z velikim svetom in gradimo svojo svobodno slovensko kulturo, katere nas ni treba biti sram." Poročilo nosi podpis Elga.

— "Ameriška domovina" (29. IX. 1960) je objavila članek o knjigi Slovenska likovna umetnost v zamejstvu, ki ga je napisal C. J. Kjer pisec pravi: "Urednik dela Marijan Marolt pravi, da so k sodelovanju povabili tiste umetnike, ki so se že v domovini posvetili umetnosti in umetnostno snovanje v tujini nadaljevali v bistvu z doma pridobljenim tehničnim znanjem. Med te spadata kipar France Gorše in slikarica Bara Remec, ki pa je sodelovanje odklonila. V drugo skupino sodelavcev spadajo oni, ki so se izpopolnjevali v tujini in pa taki, ki so se sploh šele v tujini posvetili upodabljanju umetnosti. V delu obravnavani slikarji in kiparji so se priključili s svojim delom stremljenjem Slovenske kulturne akcije in z njo sodelovali, zato jim ta s tem delom daje tudi skromno zahvalo... Delo vsem toplo priporočamo. Nobena knjižnica slovenskega izobraženca ga ne sme pogrešati."

— Vestnik (L. XI, 11) je objavil poročilo o knjigi "Slovenska likovna umetnost v zamejstvu". Med drugim piše: "Pričujoče novo izdanje je ponovni izraz volje in duha Kulturne akcije, ki je dala s to drago in dragoceno knjigo našim umetnikom dostojen poklon, v imenu vseh ostalih Slovencev pa priznanje."

— "Naš tednik - Kronika" (13. X. 1960) objavlja kritično poročilo o knjigi Slovenska likovna umetnost v zamejstvu in sklepa z besedami: "Slovenska kulturna akcija, ki je to knjigo izdala, zasluži vso pohvalo, saj taka umetniška izdaja predstavlja veliko finančno žrtev. Naredila je s to drobnou knjižico veliko uslugo slovenski umetnostni zgodovini... Delo slovenskih umetnikov v zamejstvu predstavlja brez dvoma obogatitev v slovenskem kulturnem občestvu, v svetu pa dostojno pričča o izvorni ustvarjalnosti slovenskega genija."

(Dalje s 3. strani)

Stanojević) ter od nekaterih čeških strokovnjakov (uredniki osrednje slavistične devije "Slavia") tako dobrohotno sprejeta, da je pisec čutil skoro dolžnost z raziskovanjem nadaljevati. Toda dela za traktat o Cerkvi mu niso pustila potrebnega časa, da bi ohranil svoja cirilmetodijska raziskovanja na isti znenstveni vršini.

Leta 1927 (1100 letnica Čirilovega rojstva) izdana knjiga "Slovanska apostola sv. Ciril in Metod" je poljudno delo brez znanstvenih ciljev. Zamašila pa je ta prava "haute vulgarisation" tudi drugod resnično občuteno vrzel, saj je bila prevedena v češčino (Olomouc 1927-, nemščino (Mainz 1928), poljščino (Krakow 1930), slovaščino (Bratislava 1930). Izšel je tudi okrajšan ukrajinski povzetek o. Petra Homina v "Bogoslovija" V, 237-256.

Šele od 1935 dalje je prof. Grivec mogel brez ovir nadaljevati svoje raziskovanje. Rezultate tega preučevanja je objavil v latinskem delu "Vitae Constantini et Methodii", ki je bilo tiskano med vojsko 1941 v Acta Academiae Velehradensis.

Po letu 1940 je razširil svoja raziskovanja na celotno staroslovansko in tudi poznejšo cerkveno slovansko književnost. S tem je pritegnil nov zgodovinski pomemben vir za umevanje dela in nauka slovanskih apostolov. Začasen povzem tega znenstvenega prizadevanja je slovenska izdaja "Žitja Konstantina in Metodija", ki jih je kot akademski učbenik 1951 izdala Filozofska fakulteta ljubljanske univerze.

Izsledke svojega dela po drugi svetovni vojski je objavil predvsem v časopisu Slovo, ki ga je začel 1951 izdajati zagrebški Staroslovanski inštitut, in nekaj v ljubljanski Slavistični reviji. Ti dosežki so zapopadeni v novi zagrebški ediciji Žitij, ki naj bi izšla za pisateljev jubilej.

Povzeti so tudi v nemško pisani knjigi "Konstantin und Method, Lehrer der Slawen", ki jo je pisal na pobude več nemških, tudi evangeličanskih, teologov in slavistov, posebno pa Münchenskih profesorjev slavistike E. Koschmiederja in A. Schausa, ter na ponudbo slovite znanstvene založbe Harrassowitz (Leipzig-Wiesbaden). Delo je izšlo v poletju 1960.

Grivčeva prvotna največja znanstvena zasluga je, da je prvi bral Žitja kot vir za teologijo sv. Cirila in Metoda. Teološko analizo tekstov je naravno od vsega začetka spremljal filološki pretes. Vedno bolj pa se je uveljavljal Grivčev mojstrski filološki prijem, ki je slavistiko obogatil z dragocenimi spoznanji, tudi v leksikalnem oziru. Zdi se, da je tu glavna Grivčeva moč.

Žitja Konstantina in Metodija imajo tako pretežen in osnoven pomen, da je celo tako k sintetičnim zajemom usmerjeni František Dvornik v svojem prikazu sledil pisca Žitij korak za korakom, čeprav se je zavedal, da bi bilo mogoče drugačno bolj sistematično pripovedovanje. Grivčevo metodično izhodišče, — trikrat je že komentiral Žitja, — še toliko manj sili k drugačnemu, strukturno od Žitij manj odvisnemu, prikazovanju.

Tako je knjiga "Konstantin in Metodij" razdeljena v dva razdelka: 1. Življenje in delovanje Konstantina in Metoda (v 48 paragrafi) in 2. Viri (49 do 53). Metodično bi se dalo prav dobro opravičiti, ako bi bili mesti teh dveh razdelkov zamenjani. Gotovo bi knjiga pridobila na preglednosti, ako bi bil corpus teksta grafično razčlenjen v 3 oziroma 4 dele: 1.) do Čirilove smrti, 2.) do Metodove smrti, 3.) usoda učencev in njunega dela, in še morda 4.) literarno in liturgično delo. Taka razdelitev je pogojena tudi v položaju virov.

Nadrobna strokovna kritika bo izkazala vse odlike Grivčeve monografije. Gotovo Grivčevo delo skupaj z Dvornikovim tvori temeljno in nepogrešljivo literaturo za studij življenja in dela slovanskih učiteljev.

Grivčev "Konstantin in Metodij" je ponosna vrednota za slovensko znanost. Ljubljanska slavistika, ki je nadaljevala z najboljšimi tradicijami dunajske šole, je z Rajkom Nahtigalom vedno pospeševala Grivčevo raziskovanje. Slovenska medievista Ludmil Hauptmann in Milko Kos sta dognala dragocene ugotovitve za zgodovino 9. stoletja. Milko Kos tudi v znanstveni debati z Grivcem. Vendar brez Grivčevega vztrajnega prizadevanja slovansko raziskovanje zgodovine sv. Cirila in Metoda ne bi nikdar doseglo sedanje višine. Naloga smoterne kulturne politike, tudi cerkvenih voditeljev, je ustvariti pogoje, da se bo Grivčevo znanstveno izročilo moglo stvariteljno nadaljevati.

Rim, konec grudna 1960.

France Dolinar

V A B I L O

Naročniki petega letnika knjižnih zbirke bodo v teh dneh prejeli novi Zgodovinski atlas Slovenije. Ze po prvih ugotovitvah bodo lahko spoznali, kolikšno delo je, pa tudi, da je založbo čezmerno obremenilo, več, kot je bilo zamišljeno. Tako tedaj vljudno vabimo, da zamudniki čimprej poravnajo naročnino za V. letnik — nekateri jo dolgujejo celo za več let! —, vsi ostali pa naj po možnosti prispevajo v tiskovni sklad založbe.

doma in po svetu

— Največ prevodov v tuje jezike je doživel Jurčičev Jurij Kozjak. Zdaj je prišel na vrsto Levstikov Martin Krpan. Pri založbi Mladinska knjiga je izšel angleški prevod, ki ga je oskrbela lektorica za angleščino na ljubljanski univerzi F. S. Copeland. Knjigo je ilustriral Tone Kralj. Pri isti založbi v Ljubljani so izdali tudi nemški prevod, ki ga je pripravila Elza Byhan. Tudi to izdajo je opremil Tone Kralj. Pri Državni založbi v Ljubljani bo izšel prevod Izbranih del ruskega pesnika Mihajla J. Lermontova. Prevod je delo pesnika Mileta Klopčiča.

— Ob svoji osemdesetletnici je bil za častnega kanonika ljubljanskega stolnega kapitlja imenovan msgr. Stanko Premrl. Skladatelj je skomponiral čez 2000 cerkvenih in svetnih skladb.

— Pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti je izšel deveti zvezek "Slovenskega biografskega leksikona", ki ga je že leta 1925 pričela izdajati Zadržna gospodarska banka v Ljubljani. Do leta 1936 je izšlo šest zvezkov. Novi zvezek obsega 224 strani in sicer gesla od "Raab" do "Schmidt". Čez 500 gesel je obdelalo 78 sodelavcev. Menijo, da bo delo s še dvema zvezkoma zaključeno, narkar bo treba izdati še več zvezkov s podatki za osebe, ki so bile do sedaj izpuščene in pa za izpopolnitev podatkov, ki so nastali v 35 letih izhajanja leksikona.

— Hamburško gledališče je gostovalo v Moskvi z Goethejevim Faustom v režiji Gustava Gründgensa, ki je tudi igral vlogo Mefista. Zanimiv je bil ta Faust vsebinsko zato, ker ni bilo med Mefistom in Faustom nobenega boja: Faust je za Mefista zanimiv samo zaradi Mefistovega spora z Bogom, zaradi igre za Faustovo dušo. Kritika večinoma s takšnim pojmovanjem dela ni bila zadovoljna, pač pa publika, ki je vse večere navohnila gledališče do zadnjega kotička.

"GLAS" je štirinajstdnevnik. Izdaja ga Slovenska kulturna akcija, Alvarado 350, Ramos Mejia, FCNDFS, Bs. Aires, Argentina. Ureja Ruda Jurčec. Tiska tiskarna "Federico Grote", Montes de Oca 320, Buenos Aires.